

COMUNICATO n. 260 del 01/02/2023

Traduzione in cimbro

Gezoaget in Casa Moggioli dar prodjèkt euregio “Di bèlt von djungen zbisnen übergång un möglichkait”

’Z iztase gehaltet in Casa Moggioli dar earst trèff von zboate ziklo von Erta von Euregio, di trèff offe vor alle di pürgar übar kulturàl un sotziàl tème, in disan trèff izta khent gezoaget dar prodjèkt “Di bèlt von djungen zbisnen übergång un möglichkait” ’z hatta genump toal dar provintziàl asesór vor di ekonomì, nàsüach un arbat Achille Spinelli.

’Z soinda o gest zbisnen in ändarn dar diridjént von dipartimént istrutziong un kultùr vodar Provèntz Roberto Ceccato, di schual laitar Viviana Sbardella un di djeneràl diridjenten von Àmt vor di arbat Stefania Terlizzi.

Dar prodjèkt gezoaget atz 31 von hoachnach bartze gruntn aftna nàsüach boda bart innvången 12.000 djunge un bart khemmen vürgevüart pittnàndar von Euregio un åndre emtar von drai lentar. Vor in Trentino: Dipartimént istrutziong un kultùr vodar provèntz, Dipartimént vo Psikologi un khenn bizzschaft vodar Universitét vo Tria, IPRASE un Àmt vor di arbat; vor da autonome Provèntz vo Poatzan: ’Z Àmt vor di schual un profesionèll orientamént un vorz land Tiról dar Dipartimént vor di arbat un kamòuschaft.

“Di zukunft von djungen iz dar earst tèma vor a öffentlesche istitutziong un aftz ditza izta khent geredet afte Djeneràl State vor di Arbat o bodase soim djüsto gemacht verte vor bintsche, asó o azpe nàstian in zaitn vodar übergång” asó hatta khött dar asesór Spinelli. “Nàstian in djungen boda lem zaitn boda bèksln, saiz vor bazta ågeat dar schual saiz vor di arbat, pitt allz daz sèll boda dise zaitn nàtrangen, nèt bizzan baz zo impaitanen un allz ummaz mochan detzidarn soi zukunft, åhevante von djar vodar mittlschual sin afte universitét iz gantz bichte. ’Z lem lekk vür in laüt zo mocha zornìrn mearare vert un di öffentleschen emtar mochan mang redjarn dise übergång, opfrante laüt boda khånen nàstian in djungen, haltante però o kunt vo baz da hãm mångl di firme o, zoagante asó bazta iz pezzar tüan.

Di bèlt vodar arbat in ta’ vo häüt bill djunge boroatet vor daz sèll bosa gian zo tüana un ditza mage khemmen gesichart pittnar schual boda boroatet garade vor ditza. Vor daz sèll dar Sistèm Trentino sidar ettlana zait vüart vür an protzèss zo orientara di djungen auz un auz, legante panàndar schual, profesionèll formatziong, un di bèlt vodar arbat” hatta no khött dar asesór Spinelli.

Offetünante in trèff dar djeneràl sekretardjo von Euregio Marilena Defrancesco hatt untarstricht bia bichte 'z iz arbatn pittnàndar zbisnen alln in sèlln boda nàstian in djungen un hatt gedenkht ke dar Euregio Tiról-Südtiról-Trentino, sin vo baldar iz khent augelekk 'z djar 2011, habe hërta gehaltet di djungen azpe mitte vo soinar arbat un übarhaup untar dar trentinar vorsitzarum 2021-2023 boda dar spruch von Euregio iz pròpio "dar Euregio iz djung".

Sbardella un Ceccato hãm geredet vo bia ma mochtze orientarn åhevante vo khindar au sin balma khent groaz, ditza iz diferént nå dar eltom un di übergång vo aniaglaz: in pasarn vo khinn atz djungare mochtma schaug daz earst vo allz zo macha krescharn 'z mentsch khinn-sudjãnt. Vo gröazar au zornirante da obarschual zo macha a bötta verte da mittlschual, mochtma åhevan abezolirna un zo informara baztada iz zo maga tüan, ditza mocht soin någeholf von schualn un vo alln in sèlln boda nàstian in djungen. Dar Trentino trakk vür ettlane initsiativan un guate arbatn gepuntet in tèma von orientamento: 'z soinz baispil "Trentino Orienta" un dar portàl Vivoscuola, ma bichte izta dar portfolio boda mage helvan zo machanen an bege in lem. Nèt zo vorgèzza izta dar ruòl vo IPRASE abezolirna di maistre un di hilfe boden khint gètt durch an orientatìf didaktika boda gelãnk zo macha auvarkhemmen in talént un daz sèll boda di djungen sèlbart soin guat zo tüana.

<https://www.youtube.com/watch?v=PGnTn-kdDKM&t=1s>

<https://www.youtube.com/watch?v=xjmtQaNxVkY&t=1s>

In earst toal von trèff, di Raffaella Di Iorio von Euregio hatt gedenkht bia 'z izta khent augelekk disar prodjèkt un an àndadar pellare o, hërta augehaltet von Euregio untar dar tirólar vorsitzarum, aftn tèma von lem von djungen. Dena di Stefania Terlizzi von Àmt vor di Arbat hatt augeroatet di stèpfln boda soin khent gemacht zo riva atz disa vürlegom. "Daz sèll boda iz mearar gehöart vo alln, iz süachan zo lega hërta mearar panàndar schual un bèlt vodar arbat, gianante nå näuge beng o. Vor daz sèll hattma pensàrt abezolirna pezzar di laüt boda hãm zo tüana pinn orientamento, haltante kunt von sèll bosa hãm zo geba sèlbart un stianaten mearar nãmp o, baispil nützante di näung teknodjian un schupfante aftaz sèll boda khint khött "auto-orientamento" asó hattze khött.

<https://www.youtube.com/watch?v=8q7ac1uSZvs&t=1s>

Zbisnen in teknische boda hãm geredet, dar Franco Fraccaroli, profesór vodar Universitét vo Tria, hatt khött von bichtegarstn psiko-sotzial resorse boda khemmen inngevãnk in kreschran vo khinn atz djung. Khennen un bizzan un in da gelaichege zait soin guat zo halta offe 'z hirn, dise zboa sachandarn hãm sichar an un gãntz bichtegen ruòl, ma soin guat auzohalta un vorstian ke ma sait guat zo giana vür, ditza o gitt zuar zo stiana zo vuazan balda di sachandarn nèt gian garècht. Soin guat zo hõarase garècht pitt se sèlbart un soin sichar von sèll boma sait guat zo tüana iz dar djüst bege zo giana vürsnen azpe z' hatt z'soina, saiz ka schual, saiz afte arbat, un no, hãm lust zo lirna un stian gerècht pinn àndarn laüt gitt o zuar zo maga krescharn un gian vür in lem.

Dar Francesco Pisanu, von Àmt boda schètzt di schual politike von Istruziong Dianst vodar Provìntz hatt vürgelekk di bichtegarstn arbatn boda bartn khemmen gemacht in di drai lentar. In earst toal vodar nãsiach bartma darkhennen baztada berat pezzar zo tüana durch an formulàr un interviste. Dena bartma auzmachan baz zo tüana un seng bia vürzovüra di lånt poitike. Pitt mearare baispil bartma helvan abezolirna berda arbatet in disan sektor un didjitàln prodjèkte vo "auto-orientamento" bartn khemmen augelekk vor di studjént vodar mittlschual un vodar obarschual. Dar prodjèkt bartze machan verte pittnan test boma bart seng biavl ditza hatt varlért.

Auz pan mòrgas hãmnda genump 'z bort zboa natzionáln espèrte aftn tèma von orientamento un bia zo kreschra di djungen. Dar Damiano Previtali, vorsitzar von provintziàl komitat bodas schètzt in schual sistèm von Trentino un diridjént von Ministèr vor di Istruziong un merito, hatt geredet von näung linee guida von Ministèr übar dise argomèntn un von prodjèkt "Transizioni" haltante o kunt von gèlt boda magat khemmen zuargètt von PNRD aftz dise prodjèkte. Durch video hatta geredet dar Giorgio Vittadini vodar universitét Milano Bicocca, bodase iz untarhaltet übar di "competenze non cognitive". Daz sèll boma hatt darvért übar disan kompeténtzan khütt ke dise trèffan mearare kontèkste von lem vo alle tage von djungen: saiz atz bia da krescharn, saiz in di arbat un in djenràl atz allz daz sèll boda ågeat in stian garècht in di bèlt boma sait. Asó

iz gântz bichte vor di schual, vor di arbat, halt'n dise kompetenzan azpe bichtege ziln zo gelånga durch edukatîf un formatîf schütz, asó azpe da sa khint getânt in Trentino in dise lestn djardar.

Da gekhluppet: Slide Åmt vor di Arbat

Fotografian un film von Prèss Åmt

<https://www.youtube.com/watch?v=kVi3F99tZXo&t=1s>

Download pildar un interviste da: <https://bit.ly/40kjLph>

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene

(cdt)